

Uusi kalastussopimus uhkaa Tenon kalastusperinnettä

Ylimitoitetut kalastusrajoitukset tuhoavat Tenon saamelaiskulttuurin perustan!

- Keskeistä Tenon alueen saamelaisyhteisön elinvoimaisuuden kannalta on Tenon vesistöalueen lohikannan hyvinvointi ja kestävä hyödyntäminen.
- Tämän tavoitteen saavuttamiseksi sovittiin yksimielisesti tutkijoiden käsitysten pohjalta 30% tavoite kalastuskuolevuuden vähentämiseksi

Kalastuskuolevuuden vähentäminen tavoitteena

- Alueen saamelaisten kannalta lohikantojen kestävä käyttö on kalastuksen sääntelyn tärkein tavoite, jota ei kyseenalaisteta
- Vastoin yhteisesti sovittua 30 % kalastuskuolevuuden tavoitetta saamelaisten harjoittamaa kalastusta on kuitenkin rajoitettu esitetyssä sopimuksessa ja -säännössä pyyntivälinekohtaisesti 45-100 % verrattuna tähän asti voimassa olleen sopimuksen mukaisiin pyyntiaikoihin.

Ylimitoitettujen rajoitusten vaikutukset

- Rajoitusten yhteisvaikutukset estävät käytännössä paikallisen jokisaamelaisen kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen, ulottaen vaikutuksensa lausunnossa viitattujen perusoikeuksien ydinalueelle.
- Näin ollen on selvää, että rajoitusten tullessa voimaan, perustuslain 17 §:n 3 momentin tarkoittama oikeus kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen ei enää toteudu.

Rajoitusten perusoikeusvaikutukset

- Rajoitukset ovat niin merkittäviä, että niiden vaikutukset ulottuvat selvästi perusoikeuksien ydinalueelle, minkä seurauksena alueen saamelaisyhteisön elinkelpoisuus heikkenee merkittävästi, alueen toimeentulo- ja elinmahdollisuudet käytännössä loppuvat.
- Välttämättömyyskriteerin ulkopuolelle jäävien rajoitusten toteuttaminen on KP –sopimuksen 27 artiklan vastaista.
- YK:n ihmisoikeuskomitea kiinnittänyt huomiota mm. tapauksessa Ilmari Länsman et al. v. Suomi, 511/1992, vastaavaan tilanteeseen.

Vaikututus useisiin perusoikeuksiin

- Kalastuksen merkittäviä rajoituksia, joiden kohdentaminen on toteutettu lausunnossa tarkemmin kuvatuin tavoin useita perustuslain turvaamia oikeuksia loukkaavalla tavalla.
- Rajoitukset loukkaavat esitetyssä muodossaan ainakin perustuslain turvaamia oikeuksia

  Yhdenvertaisuuteen (6§),
  omaisuudensuojaan (15§),
  elinkeinonvapauteen (18§) ja
  omaan kieleen ja kulttuuriin (17.3§)

Lohen merkitys

Lohen kokonaistaloudellinen merkitys

- Alueen saamelaiskulttuuri on monin tavoin riippuvainen nimenomaan kalastuksen erilaisista muodoista ja kalastukseen jollain tavalla liittyvistä elinkeinoista. Näin ollen, mikäli ulkopuolisia rajoituksia kohdistetaan harkitsemattomasti alueen perinteiseen kalastukseen, vaikutetaan samalla suoraan myös alueen saamelaiskulttuurin elinvoimaisuuteen.

Perinteinen tietotaito

Vuosisatojen kehitys

Käsityö osana lohenkalastusta

Monimuotoinen kalastuskulttuuri

- Esityksen mukaiset kalastusrajoitukset ja niiden kohdentaminen vaikuttavan useisiin eri perusoikeuksiin, minkä perusteella rajoituksia ei esitetyssä muodossaan tulisi saattaa voimaan.
- On tärkeää huomata, että sopimusehdotuksen perusoikeusvaikutukset kohdistuvat kokonaisuutena voimakkaasti alueen saamelaisyhteisön elinvoimaisuuteen ja alueen perinteisen saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.

- Saamelaisten perinteistä kalastusta ei ole rajoitettu pelkästään kalakantojen suojelemiseksi, vaan osa saamelaisten perinteisiä kalastusoikeuksia rajoittamalla vapautuneesta kalastuskiintiöstä on siirretty ulkopaikkakuntalaisten mökkiläisten ryhmälle, jolle on luotu sopimuksella oma kalastuskiintiönsä vastoin näiden kiinteistön omistajien kalastusoikeuksien juridisia perusteita. Vastaavasti perintönä kalastusoikeuden saaneiden saamelaisten oikeudet on poistettu, vastoin taannoista oikeuskansleri Risto Leskisen päätöstä 10.4.1981, jonka perusteella ryhmä sopimukseen aikanaan otettiin.

- Merkittäviä ajallisia kalastusrajoituksia on kohdistettu siten, että ne vaikuttavat voimakkaimmin juuri saamelaisten kalastusoikeuksiin ja perinteisiin pyyntimuotoihin.
- Tarkoituksenmukaisempaa olisi ollut sopia saalisrajoituksista voimakkaiden ajallisten rajoitusten sijasta, sillä pyyntiaikaa rajoitettaessa voi käydä niin, että jäljellä oleva pyyntiaika vain käytetään tehokkaammin kokonaissaaliin säilyessä lähes ennallaan.

Rajoitusten mitoitus arvelujen varassa

- 30 % kalastuskuolevuuden tavoitteen saavuttamiseksi perinteisten pyyntitapojen käytölle on esitetty 45-75 prosentin ajallisia rajoituksia.
- Mainitun suuruisten rajoitusten välttämättömyyttä ei ole saalismäärää ja sen jakautumista koskevan luotettavan tutkimustiedon ja laskelmien perusteella selvitetty.

Saamelaisten kulttuuri-itsehallinto ohitettu

- Perinteisten, kulttuurinmukaisten pyyntimuotojen kohtelulla on ohitettu Suomen perustuslain 121 §:n 4 momentin mukainen saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto, jota Saamelaiskäräjät toteuttaa.
- Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaista neuvotteluvelvoitetta ole noudatettu ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Sopimuksen laaja vastustus

- Esitetyn kalastussopimuksen ja –säännön voimaansaattamista ovat vastustaneet kaikki paikalliset tahot, mm Utsjoen kunta, kaikki alueen osakaskunnat, Saamelaiskäräjät sekä vastaavat norjalaiset tahot.
- Kaikille saamelaisten perinteiseen kalastukseen kohdistuville rajoituksille ei ole myöskään löydettävissä lohensuojelullisia perusteita. Tämä koskee erityisesti kalastuskauden loppuun kohdistuvia rajoituksia.

Lohenpyynti on elämäntapa

